

УДК 338.2:339.9:330.131.5

Б. Ю. Кишакевич,

д. е. н., професор, професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності,
Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5721-8543>

О. В. Савка,

аспірант,

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-6615-1969>

DOI: 10.32702/2306-6792.2026.9.136

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ МОНІТОРИНГУ ЕФЕКТИВНОСТІ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

В. Kyshakevych,

Doctor of Economic Sciences, Professor,

Professor of the Department of External Economic and Foreign Affairs, National University "Lviv Polytechnic"

O. Savka,

Postgraduate student, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

METHODOLOGICAL PRINCIPLES FOR FORMING A MECHANISM FOR MONITORING THE EFFECTIVENESS OF STRATEGIES FOR DEVELOPING FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF ENTERPRISES IN THE CONDITIONS

У статті досліджено методологічні засади формування механізму моніторингу ефективності стратегій розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах євроінтеграції. Обґрунтовано актуальність проблеми в умовах посилення конкуренції на європейських ринках. Розкрито сутність категорії "моніторинг ефективності" як складової стратегічного управління. Визначено його роль у забезпеченні результативності зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Показано необхідність переходу від фрагментарних підходів до комплексного моніторингу. Особливу увагу приділено інтеграції моніторингу у систему стратегічного управління підприємством. Проаналізовано сучасні методологічні підходи до оцінювання ефективності стратегій. Розглянуто системний підхід як основу комплексного аналізу. Охарактеризовано процесний підхід з позиції оптимізації бізнес-процесів. Визначено результативний підхід як інструмент оцінювання досягнення стратегічних цілей. Обґрунтовано доцільність їх інтеграції для підвищення об'єктивності оцінювання. Визначено ключові показники ефективності стратегій зовнішньоекономічної діяльності. Узагальнено їх економічний зміст та значення для підприємств. Показано роль інформаційного забезпечення у процесі моніторингу. Визначено значення цифрових технологій у підвищенні ефективності аналітичних процесів. Розкрито структуру механізму моніторингу ефективності стратегій. Обґрунтовано взаємозв'язок його основних елементів. Запропоновано алгоритм реалізації механізму моніторингу. Визначено його циклічний характер та адаптивність до змін середовища. Проаналізовано особливості функціонування механізму в умовах євроінтеграції. Показано необхідність врахування регуляторних та конкурентних факторів ЄС. Обґрунтовано важливість гармонізації системи показників із європейськими стандартами. Доведено значення економіко-математичних методів для підвищення точності оцінювання. Визначено практичне значення результатів для підприємств.

The article examines the methodological foundations for the formation of a mechanism for monitoring the effectiveness of strategies for the development of foreign economic activity of enterprises in the context of European integration. The relevance of the problem is substantiated under conditions of increasing competition in European markets. The essence of the category "efficiency monitoring" as a component of strategic management is revealed. Its role in ensuring the effectiveness of foreign economic activity of enterprises is determined. The necessity of transitioning from fragmented approaches to a comprehensive monitoring system is emphasized. Special attention is paid to the integration of monitoring into the overall management system of the enterprise. Modern methodological approaches to evaluating the effectiveness of development strategies are analyzed. The system approach is considered as a basis for comprehensive analysis. The process approach is characterized from the perspective of optimizing business processes. The result-oriented approach is defined as a tool for assessing the achievement of strategic goals. The expediency of integrating these approaches to enhance evaluation objectivity is substantiated. Key indicators of the effectiveness of foreign economic activity strategies are identified. Their economic content and significance for enterprises are generalized. The role of information support in the monitoring process is highlighted. The importance of digital technologies in improving analytical processes is emphasized. The structure of the monitoring mechanism is revealed. The interconnection of its main elements is substantiated. An algorithm for the implementation of the monitoring mechanism is proposed. Its cyclical nature and adaptability to environmental changes are determined. The specific features of the mechanism's functioning in the context of European integration are analyzed. The necessity of considering EU regulatory and competitive factors is emphasized. The importance of harmonizing indicators with European standards is substantiated. The role of economic and mathematical methods in improving evaluation accuracy is highlighted. The practical significance of the results for enterprises is determined. The obtained results can be used to improve strategic management and enhance the efficiency of foreign economic activity of enterprises.

Ключові слова: моніторинг ефективності, зовнішньоекономічна діяльність підприємства, стратегія розвитку, механізм моніторингу, євроінтеграція, показники ефективності, формування стратегії.

Key words: efficiency monitoring, foreign economic activity of the enterprise, development strategy, monitoring mechanism, European integration, efficiency indicators, strategy formation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Зовнішньоекономічна діяльність підприємств стає ключовим чинником їх розвитку та інтеграції у глобальні ринки. Водночас посилення конкуренції на європейських ринках актуалізує проблему ефективності реалізації стратегій розвитку ЗЕД. Сучасні умови господарювання характеризуються високою динамічністю та невизначеністю, що ускладнює процес стратегічного управління. У цих умовах особливого значення набуває своєчасний та об'єктивний моніторинг ефективності стратегічних рішень. Наявні підходи до оцінювання ефективності ЗЕД часто є фрагментарними та не забезпечують комплексного бачення результатів діяльності.

Відсутність цілісного механізму моніторингу ефективності стратегій розвитку обмежує можливості підприємств оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища. Це знижує їх здатність адаптуватися до вимог європейського ринку. Євроінтеграційні процеси супроводжуються гармонізацією стандартів, посиленням регуляторних вимог та зростанням ролі інновацій. У зв'язку з цим підприємства змушені переглядати свої стратегії розвитку ЗЕД. Проте без ефективного інструментарію моніторингу оцінити результативність таких змін є складно. Виникає необхідність розроблення науково обґрунтованих методологічних підходів до формування відповідного механізму. Особливої уваги потребує інтеграція кількісних методів оцінювання ефективності у систему стратегічного управління. Використання економіко-мате-

матичних моделей дозволяє підвищити об'єктивність аналізу та прийняття управлінських рішень.

Водночас на практиці такі підходи застосовуються недостатньо, що зумовлює потребу у їх адаптації до специфіки зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Важливим аспектом є також забезпечення інформаційної підтримки процесу моніторингу. В умовах цифровізації економіки зростає роль аналітичних систем та обробки великих масивів даних. Їх використання відкриває нові можливості для підвищення ефективності управління ЗЕД. Однак відсутність системного підходу до формування механізму моніторингу стримує реалізацію цих можливостей. Дослідження методологічних засад такого механізму дозволить підвищити якість стратегічного управління підприємствами, що сприятиме зміцненню їх позицій на європейських ринках. Крім того, ефективний моніторинг забезпечує своєчасне виявлення відхилень та коригування стратегій. У підсумку це підвищує загальну результативність зовнішньоекономічної діяльності. Таким чином, розроблення методологічних засад формування механізму моніторингу ефективності стратегій розвитку ЗЕД підприємств є важливим і актуальним науковим завданням в умовах євроінтеграції.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемам формування та реалізації стратегій розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств, а також удосконалення методичних підходів до оцінювання їх результативності присвячено значну кількість наукових праць, серед яких доцільно виокремити дослідження Данилюк Т. І. [1], Доцюк С., Охота Ю., Чіков І., Тітов Д. [2], Зелінська О. [3], Кириченко О. С. [4], Кишакевич Б. Ю., Настьошин С. Є., Війчук О. Т., Котик Я. І. [5], Кишакевич Б. Ю., Демедюк Б. Т., Сисюк В. І. [6], Козуб В. О., Кот О. В., Каплін С. М. [7], Кондратенко Н. О., Тернова І. А., Колесник Т. М. [8] та інших. Сучасні наукові публікації здебільшого зосереджені на дослідженні окремих аспектів управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств, зокрема міжнародного маркетингу в системі зовнішньоторговельного управління, формування конкурентоспроможності підприємств в умовах експортоорієнтованого розвитку, активізації зовнішньоекономічної діяльності регіонів, а також впливу валютного регулювання на показники ефективності зовнішнь-

економічної діяльності. Водночас потребують подальшого обґрунтування принципи побудови цілісної системи моніторингу, яка б поєднувала стратегічні цілі підприємства, систему кількісних і якісних індикаторів, аналітичні процедури оцінювання, механізми зворотного зв'язку та інструменти своєчасного коригування управлінських рішень.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування методологічних засад формування механізму моніторингу ефективності стратегій розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах євроінтеграції.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сутність категорії "моніторинг ефективності" полягає у систематичному спостереженні, оцінюванні та аналізі результативності діяльності об'єкта управління. Моніторинг передбачає безперервний процес збору, обробки та інтерпретації інформації щодо досягнення поставлених цілей. Ефективність у цьому контексті розглядається як співвідношення отриманих результатів і витрачених ресурсів. Моніторинг ефективності дозволяє виявляти відхилення від запланованих показників та визначати причини їх виникнення. Він виступає важливим інструментом підтримки прийняття управлінських рішень [2]. У сучасних умовах моніторинг набуває стратегічного характеру та орієнтується на довгострокові результати. Його реалізація базується на використанні системи кількісних і якісних показників. Важливою складовою є також забезпечення своєчасності та достовірності інформації. Моніторинг ефективності інтегрується у загальну систему управління підприємством. Таким чином, він забезпечує підвищення адаптивності та конкурентоспроможності суб'єктів господарювання.

Методологія оцінювання ефективності стратегій розвитку ґрунтується на застосуванні різних наукових підходів, серед яких ключове місце займають системний, процесний та результативний. Системний підхід передбачає розгляд стратегії як складної відкритої системи, що взаємодіє із зовнішнім середовищем. У межах цього підходу ефективність оцінюється з урахуванням взаємозв'язків між елементами стратегії, ресурсами та результатами діяльності. Особлива увага приділяється узгодженості цілей, інструментів реалізації та отриманих результатів.

Таблиця 1. Методологічні підходи до оцінювання ефективності стратегій

Підхід	Сутність підходу	Об'єкт оцінювання	Основні показники	Переваги	Недоліки
Системний	Розгляд стратегії як цілісної системи з взаємопов'язаними елементами	Стратегія як система, ресурси, середовище	Узгодженість цілей, ефективність ресурсів, синергія	Комплексність, врахування взаємозв'язків	Складність реалізації, потреба у великому обсязі даних
Процесний	Аналіз процесів реалізації стратегії та управлінських дій	Бізнес-процеси, етапи реалізації	Час виконання, витрати процесів, гнучкість	Виявлення «вузьких місць», оптимізація процесів	Менше уваги до кінцевих результатів
Результативний	Оцінювання досягнутих результатів і рівня виконання стратегічних цілей	Кінцеві результати діяльності	Прибуток, експорт, рентабельність, частка ринку	Простота вимірювання, можливість порівняння	Ігнорування процесів і внутрішніх взаємозв'язків

Джерело: побудовано авторами.

Системний підхід дозволяє врахувати комплексний вплив факторів, що визначають успішність зовнішньоекономічної діяльності [3].

Процесний підхід орієнтується на аналіз послідовності управлінських дій та етапів реалізації стратегії. У цьому випадку ефективність визначається якістю організації процесів, швидкістю їх виконання та здатністю адаптуватися до змін (див. Табл. 1). Значення мають такі характеристики, як гнучкість, безперервність та керованість процесів. Процесний підхід дає змогу виявити "вузькі місця" у реалізації стратегічних рішень. Він також сприяє оптимізації бізнес-процесів підприємства.

Результативний підхід фокусується на досягнутих кінцевих результатах діяльності. Оцінювання ефективності у цьому випадку здійснюється через систему показників, що відображають рівень досягнення стратегічних цілей. До таких показників належать фінансові результати, обсяги експорту, частка ринку та рівень прибутковості. Результативний підхід забезпечує кількісне вимірювання ефективності стратегій. Він є зручним для порівняльного аналізу діяльності підприємств. Водночас його обмеженням є недостатнє врахування процесних аспектів [5]. Поєднання системного, процесного та результативного підходів дозволяє сформувати комплексну методологію оцінювання ефективності стратегій. Такий інтегрований підхід забезпечує більш об'єктивну та всебічну оцінку. Він створює основу для підви-

щення якості стратегічного управління. У підсумку це сприяє зростанню ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

Показники ефективності стратегій зовнішньоекономічної діяльності підприємств є важливим інструментом оцінювання результативності їх функціонування на міжнародних ринках. Вони дозволяють визначити ступінь досягнення стратегічних цілей та рівень конкурентоспроможності підприємства. До ключових показників належать обсяги експорту, які відображають масштаб присутності підприємства на зовнішніх ринках [6].

Важливим є також темп зростання експорту, що характеризує динаміку розвитку ЗЕД. Значну роль відіграє показник прибутковості експортних операцій. Він дозволяє оцінити економічну доцільність виходу на зовнішні ринки. Рентабельність зовнішньоекономічної діяльності є узагальнюючим показником ефективності використання ресурсів. Частка підприємства на міжнародному ринку відображає його конкурентні позиції. Важливим індикатором є диверсифікація ринків збуту. Вона знижує ризики залежності від окремих країн або регіонів.

Показники витрат на зовнішньоекономічну діяльність дозволяють оцінити ефективність управління ресурсами (див. Табл. 2). До них належать транспортні, митні та маркетингові витрати. Окрему увагу слід приділяти показникам інноваційної активності у ЗЕД. Вони характеризують здатність підприємства адаптувати-

Таблиця 2. Показники ефективності стратегій зовнішньоекономічної діяльності підприємств

Група показників	Показник	Економічний зміст	Одиниця виміру
Експортна результативність	Обсяг експорту	Відображає масштаби діяльності на зовнішніх ринках	тис. дол. США
	Темп зростання експорту	Характеризує динаміку розвитку ЗЕД	%
	Частка експорту в доході	Визначає залежність підприємства від зовнішніх ринків	%
Фінансова ефективність	Прибуток від ЗЕД	Відображає фінансовий результат зовнішньоекономічної діяльності	тис. грн / дол.
	Рентабельність ЗЕД	Характеризує ефективність використання ресурсів	%
	Валова маржа експортних операцій	Відображає прибутковість реалізації продукції на зовнішніх ринках	%
Ринкова ефективність	Частка на міжнародному ринку	Визначає конкурентні позиції підприємства	%
	Кількість зовнішніх ринків	Характеризує рівень географічної диверсифікації	од.
	Індекс диверсифікації експорту	Оцінює ступінь залежності від окремих ринків	коефіцієнт
Витратна ефективність	Витрати на ЗЕД	Відображає загальні витрати на експортну діяльність	тис. грн / дол.
	Логістичні витрати	Характеризує витрати на транспортування та зберігання	% до витрат
	Митні витрати	Відображає витрати, пов'язані з митним оформленням	% до витрат
Інноваційно-якісні	Рівень відповідності стандартам ЄС	Визначає відповідність продукції вимогам європейського ринку	%
	Частка інноваційної продукції в експорті	Характеризує інноваційну активність	%
	Рівень якості продукції	Відображає конкурентні переваги продукції	бали / %
Організаційна ефективність	Час виконання експортних операцій	Характеризує швидкість реалізації ЗЕД	дні
	Гнучкість управління	Відображає здатність адаптуватися до змін	експертна оцінка
	Рівень ризиків ЗЕД	Визначає ступінь невизначеності та загроз	коефіцієнт / індекс

Джерело: побудовано авторами.

ся до вимог міжнародних ринків. Важливим є рівень відповідності продукції міжнародним стандартам. Це впливає на доступ до ринків ЄС. Показники якості продукції також відіграють значну роль у забезпеченні конкурентоспроможності. Ефективність стратегій ЗЕД визначається і швидкістю реакції на зміни зовнішнього середовища [7].

Гнучкість управління є важливим нефінансовим показником. Сукупність кількісних і якісних індикаторів забезпечує комплексну оцінку ефективності стратегій. Використання системи таких показників дозволяє підвищити обґрунтованість управлінських рішень. Це сприяє сталому розвитку підприємств у міжнародному економічному середовищі.

Концептуальні засади побудови механізму моніторингу ефективності стратегій розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств базуються на системному підході до управління. Такий механізм розглядається як цілісна су-

купність взаємопов'язаних елементів, що забезпечують оцінювання та коригування стратегічних рішень. Важливим принципом є комплексність, яка передбачає охоплення всіх аспектів зовнішньоекономічної діяльності. Механізм має враховувати як внутрішні, так і зовнішні фактори впливу.

Принцип адаптивності забезпечує здатність механізму реагувати на зміни ринкового середовища, що особливо актуально в умовах євроінтеграційних процесів. Принцип безперервності передбачає регулярність здійснення моніторингу. Це дозволяє своєчасно виявляти відхилення від запланованих показників. Важливе значення має принцип достовірності інформації. Він забезпечує обґрунтованість прийняття управлінських рішень. Принцип релевантності передбачає використання показників, що відповідають стратегічним цілям підприємства [8]. Механізм повинен бути інтегрованим у загальну систему управління під-

приємством, що сприяє узгодженості стратегічних і оперативних рішень.

Важливою складовою є інформаційне забезпечення механізму. Воно включає збір, обробку та аналіз даних. Концептуально механізм має базуватися на поєднанні якісних і кількісних методів оцінювання. Особливу роль відіграє використання економіко-математичних моделей. Вони підвищують точність оцінювання ефективності стратегій. Необхідною умовою є наявність чітко визначених критеріїв оцінювання. Механізм повинен забезпечувати зворотний зв'язок у системі управління, що дозволяє коригувати стратегії відповідно до отриманих результатів. Таким чином, концептуальні засади механізму спрямовані на підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Таблиця 3 відображає логіку функціонування механізму моніторингу та демонструє взаємозв'язок його ключових елементів у системі управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств.

Запропонований алгоритм реалізації механізму моніторингу ефективності стратегій розвитку зовнішньоекономічної діяльності під-

приємств має послідовний та циклічний характер:

Етап 1. Визначення цілей та завдань моніторингу

— Формування стратегічних цілей зовнішньоекономічної діяльності

— Визначення критеріїв ефективності стратегій

— Узгодження цілей моніторингу із загальною стратегією підприємства

Етап 2. Формування системи показників

— Вибір ключових індикаторів ефективності (KPI)

— Розподіл показників за групами (фінансові, ринкові, процесні тощо)

— Встановлення цільових та граничних значень показників

Етап 3. Організація інформаційного забезпечення

— Визначення джерел даних (внутрішніх і зовнішніх)

— Налагодження процесу збору, обробки та зберігання інформації

— Забезпечення достовірності та своєчасності даних

Етап 4. Проведення оцінювання ефективності

Таблиця 3. Структура механізму моніторингу ефективності стратегій розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств

Елемент механізму	Зміст елементу	Основні інструменти	Результат функціонування
Цільовий блок	Визначення стратегічних цілей та завдань ЗЕД	Стратегічне планування, KPI	Чітко сформульовані цілі розвитку ЗЕД
Інформаційне забезпечення	Збір, обробка та зберігання даних щодо ЗЕД	ERP, CRM, статистичні бази, звітність	Достовірна та актуальна інформація
Система показників	Формування набору індикаторів ефективності	Фінансові, ринкові, інноваційні показники	Комплексна оцінка ефективності
Аналітичний блок	Оцінювання ефективності стратегій	DEA, SFA, економічний аналіз	Визначення рівня ефективності
Блок моніторингу	Безперервне спостереження та контроль	Порівняльний аналіз, бенчмаркінг	Виявлення відхилень
Управлінський блок	Прийняття рішень щодо коригування стратегій	SWOT-аналіз, сценарне планування	Оптимізація стратегій ЗЕД
Зворотний зв'язок	Передача результатів аналізу до системи управління	Звіти, аналітичні панелі (dashboard)	Актуалізація стратегічних рішень
Інституційне забезпечення	Організаційна підтримка реалізації механізму	Регламенти, стандарти, кадровий потенціал	Стабільність функціонування механізму
Цифрова підтримка	Використання сучасних інформаційних технологій	BI-системи, Big Data, аналітика	Підвищення оперативності та точності моніторингу

Джерело: побудовано авторами.

— Застосування методів аналізу (DEA, SFA, економічний аналіз)

— Розрахунок показників ефективності

— Порівняння фактичних і планових значень

Етап 5. Аналіз результатів моніторингу

— Виявлення відхилень від запланованих показників

— Ідентифікація причин відхилень

— Оцінювання впливу зовнішніх і внутрішніх факторів

Етап 6. Прийняття управлінських рішень

— Розробка заходів щодо підвищення ефективності

— Коригування стратегій розвитку ЗЕД

— Визначення альтернативних сценаріїв розвитку

Етап 7. Реалізація коригувальних заходів

— Впровадження управлінських рішень

— Оптимізація бізнес-процесів

— Перерозподіл ресурсів

Етап 8. Зворотний зв'язок і безперервний моніторинг

— Оцінка результатів впроваджених змін

— Оновлення системи показників за потреби

— Забезпечення циклічності процесу моніторингу

Реалізація цього алгоритму забезпечує системність процесу оцінювання, своєчасне виявлення відхилень та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Важливою перевагою алгоритму є можливість адаптації до змін зовнішнього середовища та специфіки діяльності підприємства. У підсумку це сприяє підвищенню ефективності стратегічного управління та зміцненню конкурентних позицій підприємств на міжнародних ринках.

Особливості функціонування механізму моніторингу ефективності стратегій розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах євроінтеграції визначаються специфікою трансформаційного середовища. Передусім, механізм має враховувати процес гармонізації національних стандартів із вимогами ЄС, що зумовлює необхідність включення показників відповідності продукції технічним, екологічним та якісним нормам. Важливою особливістю є посилення ролі регуляторного середовища, яке впливає на доступ підприємств до європейських ринків [7].

У сучасних умовах зростає роль цифровізації процесів моніторингу. Використання аналітичних платформ дозволяє оперативно обробляти великі обсяги даних. Особливістю є також необхідність підвищення гнучкості управлінських рішень. Це дозволяє швидко реа-

гувати на зміни зовнішнього середовища. Механізм має забезпечувати безперервний зворотний зв'язок у системі управління. Важливим є врахування інтеграційних ефектів, пов'язаних із участю у спільному ринку ЄС.

Гармонізація показників із стандартами ЄС є важливою умовою забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств у процесі євроінтеграції. Вона передбачає узгодження системи оцінювання ефективності із вимогами європейського нормативного та статистичного середовища [1]. Насамперед це стосується адаптації показників до методології Евростату та інших міжнародних організацій. Використання уніфікованих підходів забезпечує порівнянність результатів діяльності підприємств на міжнародному рівні. Важливим аспектом є врахування технічних регламентів та стандартів якості ЄС, що зумовлює необхідність включення до системи показників індикаторів відповідності продукції європейським нормам.

Гармонізація показників сприяє покращенню доступу до європейських ринків. Вона також підвищує рівень довіри до українських підприємств. Важливим є узгодження підходів до оцінювання ефективності логістичних процесів. У підсумку вона сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств. Таким чином, гармонізація показників із стандартами ЄС є ключовим елементом удосконалення механізму моніторингу ефективності стратегій ЗЕД.

ВИСНОВКИ

У статті обґрунтовується теоретико-методологічна база формування механізму моніторингу ефективності стратегій розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах євроінтеграції. Визначається сутність категорії "моніторинг ефективності" та її місце у системі стратегічного управління підприємством.

Формування механізму моніторингу ґрунтується на принципах системності, адаптивності, безперервності та інтегрованості. Ефективний механізм передбачає наявність взаємопов'язаних блоків, зокрема цільового, інформаційного, аналітичного та управлінського. Ключовим елементом механізму виступає система показників, що комплексно відображає результати зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Доцільним є поєднання фінансових, ринкових, витратних та інноваційних індикаторів ефективності. Використання економіко-математичних методів сприяє підвищенню

об'єктивності оцінювання та обґрунтованості управлінських рішень.

Алгоритм реалізації механізму має циклічний характер, що забезпечує безперервність моніторингу та можливість оперативного коригування стратегій. Функціонування механізму в умовах євроінтеграції потребує адаптації до регуляторних, конкурентних та інституційних вимог ЄС. Гармонізація системи показників із європейськими стандартами виступає необхідною умовою підвищення порівнянності результатів і конкурентоспроможності підприємств. Таким чином, запропонований підхід формує основу для підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності та забезпечує адаптацію підприємств до сучасних умов інтеграційного розвитку.

Література:

1. Данилюк Т. І. Міжнародний маркетинг в системі управління зовнішньоторговельною діяльністю. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2024. № 2. С. 104—111. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2024-02-104-111>.

2. Доцюк С., Охота Ю., Чіков І., Тітов Д. Механізм формування конкурентоспроможності підприємств АПК в умовах експортоорієнтованого розвитку. Development Service Industry Management. 2025. № 4. С. 309—319. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2025-12\(46\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2025-12(46)).

3. Зелінська О. Механізм активізації зовнішньоекономічної діяльності регіону в умовах єврорегіонального співробітництва. Економіка та суспільство. 2022. № 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-32>.

4. Кириченко О. С. Сучасні аспекти та технології управління розвитком підприємств. Вчені записки Університету "КРОК". 2022. № 2 (66). С. 107—115. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/510/539>.

5. Кишакевич Б. Ю., Настьошин С. Є., Війчук О. Т., Котик Я. І. Моделі фінансування проєктів відновлювальної енергетики: міжнародний досвід та рекомендації для України. Академічні візії. 2024. № 33. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.12684686>.

6. Кишакевич Б. Ю., Демедюк Б. Т., Сисюк В. І. Цифровізація малого та середнього бізнесу: виклики та перспективи. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 2. С. 82—86. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.2.82>.

7. Козуб В. О., Кот О. В., Каплін С. М. Аналіз впливу валютного регулювання на показники ефективності зовнішньоекономічної діяльності

підприємств. Здобутки економіки: перспективи та інновації. 2025. № 22. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17092258>.

8. Кондратенко Н. О., Тернова І. А., Колесник Т. М. Теоретико-методичні аспекти управління зовнішньоекономічною діяльністю господарюючих суб'єктів України. Бізнес-інформ. 2021. № 2. С. 21—27.

References:

1. Danyliuk, T.I. (2024), "International marketing in the system of foreign trade management", Economic Journal of Lesya Ukrainka Volyn National University, vol. 2, pp. 104—111. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2024-02-104-111>

2. Dotsiuk, S., Okhota, Yu., Chikov, I. and Titov, D. (2025), "Mechanism of formation of competitiveness of agricultural enterprises under export-oriented development", Development Service Industry Management, vol. 4, pp. 309—319. [https://doi.org/10.31891/dsim-2025-12\(46\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2025-12(46))

3. Zelinska, O. (2022), "Mechanism of activation of foreign economic activity of the region in the conditions of euroregional cooperation", Ekonomika ta suspilstvo, vol. 44. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-32>

4. Kyrychenko, O.S. (2022), "Modern aspects and technologies of enterprise development management", Vcheni zapysky Universytetu "KROK", vol. 2 (66), pp. 107—115. Available at: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/510/539>

5. Kyshakevych, B., Nastoshyn, S., Viichuk, O. and Kotyk, Y. (2024), "Models of financing renewable energy projects: international experience and recommendations for Ukraine", Akademichni vizii, vol. 33. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12684686>

6. Kyshakevych, B., Demediuk, B. and Sysiuk, V. (2024), "Digitalisation of small and medium-sized enterprises: challenges and prospects", Investments: Practice and Experience, vol. 2, pp. 82—86. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.2.82>

7. Kozub, V., Kot, O. and Kaplin, S. (2025), "Analysis of the impact of currency regulation on the efficiency indicators of foreign economic activity of enterprises", Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii, vol. 22. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17092258>

8. Kondratenko, N., Ternova, I. and Kolesnyk, T. (2021), "Theoretical and methodological aspects of foreign economic activity management of economic entities of Ukraine", Business Inform, vol. 2, pp. 21—27.

Отримано редакцією журналу / Received: 17.04.26

Прорецензовано / Revised: 30.04.26

Дата публікації / Published: 12.05.26